

ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย Muay Thai Elites' Stratagem Styles

วรายุทธ์ กิพย์เกียรติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักมวยด้วยรางวัลพระราชทาน นักมวยที่ได้รับการยกย่องจากคณะกรรมการเวทีมวยราชดำเนินปี พ.ศ. 2527 ที่ได้รับการเลือกแบบเจาะจง และนักมวยที่ได้รับการยกย่อง จากสมาคมผู้สื่อข่าวกีฬา จากภารกิจแห่งประเทศไทย และแชมป์เนชันนัลมวยราชดำเนินและเวทีมวยลุมพินี ที่ได้มาจากการใช้เทคนิค สโนว์บอลล์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และตารางวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการถอดวีดิทัศน์และแถบบันทึกเสียง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คำร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า

ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยเป็นการใช้อาวุธมวยไทย ได้แก่ หมัด เท้า เข่า และศอก ทำให้คู่ต่อสู้ไม่สามารถทำการต่อสู้ได้อีก เป็นลีลาไม้ตายมวยไทยที่ได้รับการประสิทธิ์ประสาทมาจากครูมวย และหัวหน้า ค่ายมวย ยอดนักมวยไทยบางท่านได้ลีลาไม้ตายมวยไทยมาจากประสบการณ์ การเปลี่ยนแปลงไปในสภาวะของร่างกาย ทำให้มีน้ำหนักเพิ่มขึ้น มีความถนัดในการใช้ลีลาไม้ตายมวยไทยนั้นมากขึ้น ต้องการเอาชนะคำพูดทำนองดูหมิ่นของผู้อื่น ต้องการแสดงลีลามวยไทยให้ชาวต่างชาติชม ได้แรงบันดาลใจจากคำว่า “หมัดตาย” ของคนโบราณ และต้องการให้อาวุธที่ตนใช้มีประสิทธิภาพรวดเร็วและรุนแรงประดุจดัง “ฟ้าผ่า” หรือ “สายฟ้าฟาด” วิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทย จะเป็นการฝึกซ้อมทั้งที่ใช้และไม่ใช้อุปกรณ์มวยไทยประกอบการฝึก และอาศัยหลักวิทยาศาสตร์การกีฬา วิธีการปฏิบัติหรือใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย จะใช้สติปัญญาและหาโอกาสที่เหมาะสม โดยคำนึงถึง ระยะห่าง ขนาดรูปร่างทั้งของตนเองและคู่ต่อสู้ โดยการออกอาวุธมวยไทยนำไปก่อน หรือใช้ในจังหวะที่คู่ต่อสู้รุกเข้ามาหรือเผลอตัว แล้วจึงใช้ลีลาไม้ตายมวยไทยโจมตีด้วยความรวดเร็ว แม่นยำ อย่างต่อเนื่อง และรุนแรง ในการถ่ายทอดลีลาไม้ตาย มวยไทย จะถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ที่จะออกไปประกอบอาชีพนักมวย และ/หรือนักมวยที่ฝึกซ้อมอยู่ในค่ายเดียวกัน อย่างไรก็ตาม มียอดนักมวยไทย บางท่านไม่ถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยให้กับนักมวยคนใด จนกว่าจะเห็นว่านักมวยมีทักษะพื้นฐานการชกมวยที่ดีพอเสียก่อน ซึ่งวิธีการถ่ายทอด จะเริ่มต้นจากการสอนทักษะขั้นพื้นฐานก่อน เมื่อมีความชำนาญมากขึ้นแล้ว จึงจะถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยให้ต่อไป

Abstract

The purpose of this research was to study Muay Thai Elites' Stratagem Styles. Samples, purposive selection sampling, composed of the Royal Trophy Awarded boxers and the boxers honored by Ratchadamnoen Stadium Commission in 1984, and the boxers, sampling by snowball technique, honored by Sports Reporter Association and Sports Authority of Thailand. Research instruments were in-depth interview form and tables for analyzing transcribed VDO and cassette tape data. The data were then analyzed by frequency distributing and in terms of percentages. It was found that:

Muay Thai elites' stratagem styles were making use of punches, kicks, elbows and knee strikes at opponent to put him down and couldn't fight back anymore. Those Muay Thai stratagem styles were instructed by Kru Muay and Muay Thai camp owners. Some Muay Thai elites received Muay Thai stratagem styles from their experiences, some from changing of physical body and gained weight, some had more skills in using stratagem styles. Some didn't want to be disdained from the others. Some required applauding from the foreigners. Some had motives from "Death Punch" word of the ancients and desired having Muay Thai weapons like "Fah Pha" or "Thunderbolt" phenomenon. Training methods of Muay Thai stratagem styles were training with or without Muay Thai equipments and by applying Sports Science discipline. Performance or using of Muay Thai stratagem styles emphasized intelligence and appropriate opportunities by considering these factors: distance, own and opponents' physical figures. When using, making use of punches, kicks, elbows and knee strikes first, or the opponents unguarded, then, used Muay Thai stratagem styles with quickly, accurately, continuously and strongly. In passing of Muay Thai stratagem styles knowledge to students, Kru Muay imparted to the students who needed to be professional Muay Thai boxers and/or the ones who practiced in the same camp. However, some Kru Muay didn't want to impart his knowledge to anyone until those were good Muay Thai basic skills. The teaching methods began with Muay Thai basic skills and Muay Thai stratagem styles after they accomplished with skill.

บทนำ

การต่อสู้ของชนชาติไทย ตั้งแต่โบราณกาล ใช้ทุกส่วนของร่างกายเป็นอาวุธในการป้องกันตัว และทำร้ายคู่ต่อสู้ในการทำศึกสงครามและการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นลีลาการป้องกันตัวเฉพาะของชนชาติไทยมาแต่โบราณที่เรียกว่า “มวยไทย” อันเป็นวิชาการต่อสู้และป้องกันตัวชนิดหนึ่งที่มีลักษณะผิดแผกแตกต่างไปจากมวยเรื่องการต่อสู้ของประเทศอื่นๆ กล่าวคือ อวัยวะทุกส่วนมิได้ปล่อยนิ่ง กำลึงกาย กำลึงใจ กำลึงความคิดทั้งการรุกและตั้งรับได้อย่างดงามในลักษณะเรียกว่า “นวอาวุธ” อันมีความหมายถึงการต่อสู้ที่ใช้ทุกส่วนของร่างกายเป็นอาวุธ ได้แก่ สองมือ สองเท้า สองเข่า สองศอก และหนึ่งศีรษะ ผสมกลมกลืนจนมีประสิทธิภาพสูงสุด ในการต่อสู้ป้องกันตัว (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540, หน้า 1)

กฤษณะ แก้วศรีนาค (2542, หน้า 74-75) ได้กล่าวถึงวิธีการชกมวยของนายทองดี ฟันขาว ใช้วิธีการต่อยหมัดหน้าและหมัดตาม ต่อยเฉียง เป้าหมาย ฟันศอกขึ้นเข่า เตะเฉียง ซ้ายขวา เตะสูง และเตะตัดกลาง กระโดดข้ามศีรษะเอาเท้าถีบที่ท้ายทอยแล้วกระโดดมาข้างหลัง กลับหันมาเตะ ก้านคอคู่ต่อสู้ ถอย ปิดหมัด ปิดเท้า จับขาคู่ต่อสู้ กระชากเข้ามาหาแล้วกระทุ้งเข่าที่ท้อง การทุ่มทับ จับหัก และการกระโดดเหยียบขายพก ชกหมัดเข้าเป้าตาแล้วฟันศอกเข้าที่ศีรษะ การต่อสู้ดังกล่าวของนายทองดี ฟันขาว มีการหลอกล่อคู่ต่อสู้ด้วยวิธีการต่างๆ หรือที่เรียกว่า “ลีลา” แล้วใช้อาวุธหมัด ศอก เข่า และเท้า ทำร้ายคู่ต่อสู้ ตามจุดสำคัญอันเป็นจุดอ่อนของร่างกาย

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระองค์ทรงฝึกมวยไทยให้กองทัพโดยการฝึกแบบพหุยุทธ์พันลำ โดยใช้ยุทธวิธีที่รุนแรง เช่น การฉีก การกัดหรือการฝึกการต่อสู้แบบไม่ตาย (อเล็ก ชุย, 2551) พระเจ้าเสือหรือพระสรรเพชญ์ที่ 8 ทรงมีฝีมือการชกมวยไทยชำนาญมาก เคยใช้ลีลามวยไทยไล่ชกพระยาวิชาเยนทร์ โดยใช้วิธีการเตะ ต่อย แล้วลงเข่าจนพระยาวิชาเยนทร์ได้รับบาดเจ็บบอบช้ำเป็นอย่างมาก (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 81, 2510, หน้า 45) และขณะที่พระเจ้าเสือทรงครองราชสมบัติ ครั้งหนึ่งเสด็จไปเที่ยงงานที่ตำบลหาดกรวด แล้วเข้าไปร่วมเบียดคู่ชกมวยกับนักมวยฝีมือดีจากสำนักมวยเมืองวิเศษชัยชาญ ได้แก่ นายกลาง หมัดตาย นายใหญ่ หมัดเหล็ก และนายเล็ก หมัดหนัก พระองค์ชกชนะ 3 คนรวด (ประยูร พิศานาคะ, 2505, หน้า 197) หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาให้กับพม่า ปรากฏว่าเรื่องราวของนักมวยในพงศาวดาร ซึ่งบันทึกเหตุการณ์ครั้งพระเจ้าอองวะจัดพิธียกฉัตรพระมหาเจดีย์เกศธาตุ เมื่อเสร็จแล้วให้มีการเฉลิมฉลอง มีการชกมวยหน้าพระที่นั่ง ระหว่างนักมวยไทยฝีมือดีหรือนายขนมต้มชกกับนักมวยพม่าไม่ทันถึงยกก็แพ้ถึงเก้าคนหรือสิบคน

กล่าวได้ว่า พระเจ้าเสือชกพระยาวิชาเยนทร์จนบอบช้ำและชกชนะนักมวยฝีมือดี 3 คนจากเมืองวิเศษชัยชาญ นายขนมต้มชกชนะนักมวยพม่าถึงเก้าคนหรือสิบคน นั้นไม่ปรากฏชื่อ มั้มมวยที่ใช้ แต่วิเคราะห์จากเหตุการณ์ดังกล่าวว่า มั้มมวยที่ใช้ต่อสู้ คือ “ไม้ตาย” ซึ่ง พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) หมายถึง ทำการต่อสู้ของมวย ซึ่งทำให้ฝ่ายปรปักษ์ไม่สามารถจะสู้ได้อีก จากสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป การฝึกมวยไทยเพื่อรบกับข้าศึกและใช้ป้องกันตัวใน

สมัยโบราณก็เปลี่ยนแปลงขึ้น เป็นมวยไทยเพื่อการอนุรักษ์มวยไทยเพื่อใช้ออกกำลังกาย มวยไทยเพื่อใช้ป้องกันตัว มวยไทยสมัครเล่นและมวยไทยอาชีพ (ชาญชัย ยมดิษฐ์, 2549, หน้า 18) มวยไทยอาชีพเป็นอีกด้านหนึ่งของมวยไทยที่ได้รับความนิยมทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศเพราะการชกแต่ละครั้งจะได้ค่าตัวสูง ทำให้สามารถเลี้ยงชีพได้ มีการจัดการแข่งขันชิงแชมป์จนกลายเป็นธุรกิจส่งยอดมวยไทยไปทำการชกมวยในต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดยอดมวยไทยมากมาย ซึ่งยอดมวยไทยแต่ละคนจะมีไม่ตายในการพิชิตคู่ต่อสู้ไม่เหมือนกัน ขณะที่มวยไทยพัฒนามาโดยตลอด การฝึกมวยไทยก็พัฒนามารุ่นแล้วรุ่นเล่า นักมวยใหม่เกิดขึ้น นักมวยเก่าหมดสภาพและตายไป แม่ไม้ ลูกไม้ และลีลาไม้ตาย ซึ่งถูกถ่ายทอดให้กับยอดมวยไทยแต่ละรุ่นแต่บางรุ่นก็หายตายตามด้วยยอดนักมวยไทยไป ทั้งนี้เพราะมิได้มีการอนุรักษ์และเผยแพร่อย่างยั่งยืน

จากรายละเอียดดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งลีลา ไม้ตายที่ต้องอาศัยความพากเพียรในการคิดค้น สร้างองค์ความรู้ ทำทางอันงดงามที่ใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายและพยายามฝึกฝนด้วยความยากลำบากของบรรพบุรุษไทย นับวันจะสูญหายยังไม่มีผู้ใดที่จะสืบทอดเจตนารมณ์ลีลา ไม้ตายของบรรพบุรุษ อีกทั้งจากการศึกษาวิจัย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวกับลีลาไม้ตายมวยไทย จึงทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ ลีลาไม้ตายมวยไทย ของยอดนักมวยไทยเพื่อสืบทอดศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบมวยไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งลีลาไม้ตายมวยไทยของยอด

นักมวยไทยที่ได้ใช้รักษาความเป็นเอกราชของชาติไทยตราบนานทุกวันนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย

ความสำคัญของการวิจัย

ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ที่เป็นสมบัติของชาติไทยที่ยอดนักมวยไทยได้อาศัยความพากเพียรในการคิดค้นฝึกฝน สร้างองค์ความรู้ด้วยความยากลำบาก ซึ่งนับวัน มีแต่จะสูญหายตายตามด้วยยอดนักมวยไทยไป จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ ตลอดจนใช้เป็นสารสนเทศ ที่มีคุณค่าให้กับประเทศชาติต่อไป

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย ได้แก่

1. นักมวยถ้วยรางวัลพระราชทาน จำนวน 4 ท่าน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection Sampling) เป็นนักมวยที่ยังมีชีวิตอยู่ ได้แก่ เดชฤทธิ์ อธิอนุชิต สมพงษ์ เจริญเมือง เผด็จศึก พิษณุราชันย์ และอนุวัฒน์ แก้วสัมฤทธิ์
2. นักมวยที่ได้รับการยกย่องจากคณะกรรมการของเวทีมวยราชดำเนิน ปี พ.ศ.2527 จำนวน 5 ท่าน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection Sampling) นักมวยที่มีชีวิตอยู่ ได้แก่ อภิเดช ศิษย์ทรีรัฐ วิชาญน้อย พรทวี พุฒ ล้อเหล็ก ผุดผาดน้อย วรวุฒิ และ ดีเซลน้อย ช.ธนสุกาญจน์

3. นักมวยที่ได้รับการยกย่อง จากสมาคมผู้สื่อข่าวกีฬาแห่งประเทศไทย การกีฬาแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546-2552 และแชมป์เยาวชนทีมชาติมวยราชดำเนินและเวทีมวยลุมพินี ใช้วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิคสโนว์บอลล์ (Snowball Technique Sampling) จำนวน 13 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ลึกล้ำไม่ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย และตารางวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการถอดวีดิทัศน์และแถบบันทึกเสียงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย จากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาจากข้อ 1. มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและกำหนดรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อศึกษาลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย ประกอบด้วยแนวคิด 5 ประเด็น คือ 1) ผู้ประสิทธิ์ประสาทและที่มาของลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย 2) วิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทย 3) วิธีการปฏิบัติและการใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย 4) ผู้ได้รับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย และ 5) การถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย

4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อันได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และตารางวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการถอดคำสัมภาษณ์และข้อมูลจากการบันทึกแถบเสียง ซึ่งตารางวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว หาคุณภาพโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของตารางวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในการออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ไปยังผู้เชี่ยวชาญและยอดนักมวยไทย เพื่อขอความร่วมมือในการสร้างเครื่องมือวิจัยและให้ความอนุเคราะห์ในการให้ผู้วิจัยทำการบันทึกภาพและเก็บรวบรวมข้อมูล

6. ผู้วิจัยนำเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ที่มีการหาคุณภาพเรียบร้อยแล้วไปดำเนินการสัมภาษณ์ตามขั้นตอนต่างๆ รวม 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ขั้นบันทึกผลการสัมภาษณ์ และขั้นปิดการสัมภาษณ์

7. นำข้อมูลที่ได้จากการถอดคำบันทึก มาอ่านตรวจสอบคำที่อาจฟังไม่ชัดเจน ปรับปรุงให้ถูกต้องแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้ตารางวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์
 - 1.1 เตรียมแบบสัมภาษณ์
 - 1.2 เตรียมสถานที่ อุปกรณ์และเครื่อง

มือในการบันทึกคำสัมภาษณ์ กล้องถ่ายภาพ สมุดบันทึกและกล้องถ่ายภาพวีดิทัศน์ เพื่อถ่ายภาพการสาธิตลีลาไม้ตาย

1.3 เตรียมผู้ช่วยวิจัย ชักซ้อมการสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูลและการถ่ายภาพวีดิทัศน์กับผู้ช่วยวิจัย

2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง บอกจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ แก่ผู้ให้ข้อมูล

2.2 ผู้วิจัยเริ่มการสัมภาษณ์ โดยการถามคำถาม ตามข้อความในแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและเวลาสัมภาษณ์อาจถามคำถามใดก่อนหรือหลังก็ได้ ตามความเหมาะสมและเหตุการณ์ในการสัมภาษณ์นำไปลำดับเรื่องราว

3. ขั้นตอนการผลการสัมภาษณ์

3.1 ผู้บันทึกบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันที

3.2 บันทึกการสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง

3.3 บันทึกภาพถ่ายและบันทึกวีดิทัศน์จากการสัมภาษณ์และการสาธิต

4. ขั้นตอนปิดการสัมภาษณ์

4.1 สรุปประเด็นการสัมภาษณ์

4.2 กล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการถอดข้อมูลจากวีดิทัศน์และแถบบันทึกเสียงของลีลาไม้ตายหมัด เท้า เข่า และศอก ทำการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมภavnนำข้อมูลที่ได้จากการถอดคำบันทึกมาอ่าน ตรวจสอบคำที่อาจไม่ชัดเจน นำมาปรับปรุงให้ถูกต้องแล้วนำมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ตารางวิเคราะห์

ข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พร้อมกับการเปิดวีดิทัศน์ที่บันทึกคำสัมภาษณ์และภาพการแสดงลีลาไม้ตายมวยไทยในแต่ละลีลาไม้ตาย ในประเด็นต่างๆ เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ มีความสมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้นดังนี้ 1) ผู้ประสิทธิ์ประสาทและที่มาของลีลาไม้ตายมวยไทย 2) วิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทย 3) วิธีการปฏิบัติหรือการใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย 4) ผู้ได้รับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย และ 5) วิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการแจกแจงความถี่เกี่ยวกับจำนวนยอดนักมวยไทยที่ได้รับการประสิทธิ์ประสาทมาจากครูมวยและหัวหน้าค่ายมวย จำนวนเกี่ยวกับวิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทย และวิธีปฏิบัติหรือการใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย เป็นต้น และนำมาหาค่าร้อยละ (%)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลีลาไม้ตายมวยไทย “หมัด”

ผลการวิเคราะห์ลีลาไม้ตายมวยไทย “หมัด” จากยอดนักมวยไทยที่ใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย “หมัด” จำนวน 10 คน พบว่า ยอดนักมวยไทยได้รับการประสิทธิ์ประสาทวิชา มาจากครู และหัวหน้าค่ายมวย จำนวน 7 คน ส่วนการได้มานอกเหนือจากการประสิทธิ์ประสาทวิชาของครูนั้น พบว่า ยอดนักมวยไทย จำนวน 3 คน มีที่มาของลีลาไม้ตายมวยไทย “หมัด” จากการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างที่มีรูปร่างเตี้ยหรือลด

น้ำหนักไม่ได้ ได้แรงบันดาลใจจากคำพูดของคนโบราณถึงความรุนแรงของหมัด “หมัดตาย” และสุดท้าย ได้ลีลาไม้ตายมวยไทยจากประสบการณ์ในการชกมวย เช่น เคยใช้แล้วได้ผล เคยถูกนักมวยคู่ต่อสู้ใช้ทำให้ตนเองไม่สามารถทำการต่อสู้ได้อีก

วิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทย “หมัด” ของยอดนักมวยไทย พบว่า มีวิธีการฝึก จำนวน 7 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 4 วิธี คือ 1) ฝึกเล่นลม 2) ฝึกกับอุปกรณ์มวยไทย 3) ฝึกด้วยน้ำหนัก และ 4) ฝึกกับอุปกรณ์ตามธรรมชาติ และเป็นวิธีที่แตกต่างกัน 3 วิธี คือ 1) ฝึกทักษะการยืนและการเคลื่อนที่ 2) ฝึกแบบแยกส่วนและรวมส่วน และ 3) ฝึกกับอุปกรณ์ประดิษฐ์

วิธีการปฏิบัติหรือการใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย “หมัด” ของยอดนักมวยไทย พบว่า มีวิธีการปฏิบัติ จำนวน 9 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 3 วิธี คือ 1) ใช้อาวุธมวยไทยนำไปก่อน 2) ใช้จังหวะที่คู่ต่อสู้เปิดหรือปิดมือ และ 3) เดินไปดักต้อยคู่ต่อสู้หรือเดินขวางมวย และเป็นวิธีที่แตกต่างกันจำนวน 6 วิธี คือ 1) สืบเท้าเข้าไปต้อย 2) จังหวะที่คู่ต่อสู้ออกอาวุธแก้ไข 3) จังหวะที่คู่ต่อสู้หยุดหายใจ 4) ย่างสามชুমเข้าไปชกหมัด 5) หลอกล่อให้คู่ต่อสู้เข้ามาแล้วชกหมัด และ 6) เตะตัดเพื่อหยุดอาวุธของคู่ต่อสู้ ซึ่งยอดนักมวยไทยบางท่านมีวิธีการต่อสู้มากกว่า 1 วิธี มีเป้าหมายของการใช้ลีลาไม้ตายหมัด 5 เป้าหมาย คือ 1) ปลายคาง 2) ท้อง 3) หน้าอก 4) ไบหน้า และ 5) กกหู

ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “หมัด” จากยอดนักมวยไทย พบว่า แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) เป็นศิษย์เอก 2) เป็นนักมวยในค่ายมวยเดียวกัน และ 3) เป็นบุคคลทั่วไป ทั้ง

คนไทยและคนต่างประเทศ แต่มียอดนักมวยไทย จำนวน 2 ท่าน ที่ไม่ได้ถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “หมัด” ให้แก่ผู้ใด คือ เผด็จศึก พิษณุราชันย์ และโบวี ส.อุดมสร

วิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “หมัด” ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีวิธีการถ่ายทอด จำนวน 9 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 2 วิธี คือ 1) ฝึกชกหมัดตรงหน้าหลัง และ 2) ฝึกชกลม และเป็นวิธีที่แตกต่างกัน จำนวน 7 วิธี คือ 1) ฝึกสปริงเท้าเข้าออก 2) ฝึกย่าง สามชুম 3) ฝึกการเดินสายสะโพกออกหมัด 4) ฝึกเตะ ต่อยแยกส่วน 5) ฝึกเตะตอยรวมส่วน 6) ฝึกเดินไปดักต้อยคู่ต่อสู้ และ 7) ฝึกชกเป้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลีลาไม้ตายมวยไทย “เท้า”

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลีลาไม้ตายมวยไทย “เท้า” จะแบ่งออกเป็น 2 ลีลาไม้ตายมวยไทย คือ ลีลาไม้ตายมวยไทย “เตะ” และลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ”

ผลการวิเคราะห์ลีลาไม้ตายมวยไทย “เตะ” จากยอดนักมวยไทยที่ใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย “เตะ” จำนวน 8 คน พบว่า ยอดนักมวยไทย ได้รับการประสิทธิ์ประสาท จากครูและหัวหน้าค่ายมวย จำนวน 6 คน คือ ได้รับการสอนจากครู และบิดาส่วนการได้มานอกเหนือจากการประสิทธิ์ประสาทของครูนั้น พบว่า ยอดนักมวยไทย จำนวน 2 คน คือ มีที่มาของลีลาไม้ตายมวยไทย “เตะ” จากประสบการณ์ในการชกมวยเช่นเคยใช้แล้วได้ผล เคยถูกนักมวยคู่ต่อสู้ใช้มาทำให้ตนเองไม่สามารถทำการต่อสู้ได้อีก และจากความต้องการโชว์ให้ผู้อื่นดู

วิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทย “เตะ” ของ

ยอดนักมวยไทย พบว่า มีวิธีการฝึก จำนวน 8 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน 3 วิธี คือ 1) ฝึกกับอุปกรณ์มวยไทย 2) ฝึกกับอุปกรณ์ตามธรรมชาติ 3) ฝึกเล่นเชิง และเป็นวิธีที่แตกต่างกัน 4 วิธี คือ 1) ฝึกทักษะแบบแยกส่วน และรวมส่วน 2) ฝึกด้วยอุปกรณ์กีฬา 3) ฝึกเล่นลม และ 4) ฝึกการเขย่งเท้าให้ตัวลอย

วิธีการปฏิบัติลีลาไม้ตายมวยไทย “เตะ” ของยอดนักมวยไทย พบว่า มีวิธีการปฏิบัติ จำนวน 7 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 3 วิธี คือ 1) ใช้จังหวะที่คู่ต่อสู้เผลอ 2) ใช้ในจังหวะที่คู่ต่อสู้เตะมาบังหรือเตะพลาด และ 3) ใช้ในจังหวะอาวุธมวยไทยนำไปก่อนและเป็นวิธีที่แตกต่างกัน 4 วิธี คือ 1) เตะสวนตอก 2) ใช้วิธีหลอก 3) เตะในจังหวะบวก และ 4) จังหวะรับและหลบแล้วสวนกลับ ซึ่งยอดนักมวยไทยบางท่านมีวิธีการปฏิบัติมากกว่า 1 วิธี มีเป้าหมายในการใช้ลีลาการเตะ 5 เป้าหมาย คือ 1) ก้านคอ 2) ลำตัว 3) จุดอันตรายของร่างกายที่ออกอาวุธ 4) หน้าท้อง และ 5) ขาทั้งสองข้าง

ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “เตะ” จากยอดนักมวยไทย พบว่า แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) นักมวยในค่ายมวยเดียวกัน 2) บุคคลทั่วไปทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ และ 3) ลูกศิษย์และน้องชาย แต่มียอดนักมวยไทยจำนวน 2 ท่าน ที่ยังไม่ได้ถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “เตะ” ให้แก่ผู้ใด คือ ราวี เดชาชัย และ เผด็จศึก พิษณุราชันย์

วิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “เตะ” ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีวิธีการถ่ายทอด จำนวน 11 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 4 วิธี คือ 1) ฝึกเตะกระสอบ 2) ฝึกทักษะพื้นฐาน 3) ฝึก

เตะเป้า และ 4) ฝึกเทคนิคการเตะ และเป็นวิธีที่แตกต่างกัน 7 วิธี คือ 1) ฝึกเล่นเชิง 2) ฝึกเตะฟุตบอล 3) ฝึกเตะรวบขา 4) ฝึกเตะลมแล้วหมุนตัว 5) ฝึกเตะต่ำ 6) ฝึกเตะสูง และ 7) ฝึกเตะขาวกเตะก้านคอ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ”

ผลการวิเคราะห์ลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ” จากยอดนักมวยไทยที่ใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ” จำนวน 4 คน พบว่า ยอดนักมวยไทยได้รับการประสิทธิ์ประสาทวิชามาจากครูและนำชายจำนวน 1 คน และอีกจำนวน 3 คน มีที่มาของลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ” คือ ได้รับจากประสบการณ์ในการชกมวยเช่นเคยใช้แล้วได้ผลเคยถูกนักมวยคู่ต่อสู้ใช้ทำให้ตนเองไม่สามารถทำการต่อสู้ได้อีก และจากการดูการชกมวยแล้วนำมาฝึก

วิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ” ของยอดนักมวยไทย พบว่า มีวิธีการฝึก จำนวน 4 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 2 วิธี คือ 1) ฝึกกับอุปกรณ์มวยไทย และ 2) ฝึกกับอุปกรณ์ที่ไม่เคลื่อนที่ และเป็นวิธีที่แตกต่างกัน จำนวน 2 วิธี คือ 1) ฝึกทักษะแบบแยกส่วนและรวมส่วน และ 2) ฝึกเล่นเชิง

วิธีการปฏิบัติลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ” ของยอดนักมวยไทย พบว่า มีวิธีการปฏิบัติ จำนวน 3 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 2 วิธี คือ 1) ใช้ในจังหวะที่คู่ต่อสู้รุกเข้ามา และ 2) ใช้ในจังหวะที่คู่ต่อสู้เผลอ และเป็นวิธีที่แตกต่างกัน จำนวน 1 วิธี คือ ใช้ในจังหวะที่รุกเข้าไปหาคู่ต่อสู้ มีเป้าหมายในการใช้ลีลาไม้ตายถีบ 5 เป้าหมาย คือ 1) หน้าท้อง 2) หน้าอก 3) บริเวณหน้า 4) ลำตัว และ 5) ลิ้นปี่

ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ” จากยอดนักมวยไทย พบว่า แบ่งออกเป็น 4 คน ยอดนักมวยไทย 3 คน ได้ถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยให้นักมวยและลูกศิษย์ที่อยู่ในค่ายมวยไทยเดียวกัน แต่มียอดนักมวยไทย จำนวน 1 ท่านที่ไม่ได้ถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ” ให้แก่ผู้ใด คือ ชาญชัย ส.ธรรมรังสี

วิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ” ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีวิธีการถ่ายทอด จำนวน 11 วิธี เป็นวิธีที่แตกต่างกัน ทั้ง 11 วิธี คือ 1) ฝึกถีบแบบต่างๆ 2) ฝึกถีบจิกด้วยปลายเท้า 3) ฝึกถีบด้วยสันเท้า 4) ฝึกถีบทีละขั้นตอน 5) ฝึกยืนถีบ 6) ฝึกยืนเตะ 7) ฝึกเตะเป้า 8) ฝึกถีบเป้า 9) ฝึกถีบข้าง 10) ฝึกถีบกระสอบทราย และ 11) ฝึกเล่นเชิง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลีลาไม้ตายมวยไทย “เข้า”

ผลการวิเคราะห์ลีลาไม้ตายมวยไทย “เข้า” จากยอดนักมวยไทยที่ใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย “เข้า” จำนวน 6 คน พบว่า ยอดนักมวยไทยได้รับการประสิทธิ์ประสาทวิชาจากครู และหัวหน้าค่ายมวย จำนวน 2 คน ส่วนการได้มานอกเหนือจาก ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาของครูนั้น พบว่า ยอดนักมวยไทย จำนวน 4 คนมีที่มาของลีลาไม้ตายมวยไทย “เข้า” จากความถนัดและรูปร่างและต้องการเอาชนะค่าสับประมาท และสุดท้าย ได้ลีลาไม้ตายมวยไทยจากประสบการณ์ในการชกมวย เช่น จากการดูการชกมวย

วิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทย “เข้า” ของยอดนักมวยไทย พบว่า มีวิธีการฝึก จำนวน 5 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 3 วิธี คือ 1) ฝึกกับอุปกรณ์มวยไทย 2) ฝึกกับคู่ 3) ฝึกเล่นลม และ

เป็นวิธีที่แตกต่างกัน จำนวน 2 วิธี คือ 1) ฝึกกิจกรรมการกระโดดขาเพื่อสร้างความแข็งแรงของนิ้วเท้า และ 2) ฝึกความแข็งแรงของแขน

วิธีการปฏิบัติหรือการใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย “เข้า” ของยอดนักมวยไทย พบว่า มีวิธีการปฏิบัติ จำนวน 6 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 1 วิธี คือ การใช้อาวุธมวยไทยนำไปก่อน และเป็นวิธีที่แตกต่างกัน จำนวน 3 วิธี คือ 1) เข้าในจังหวะที่คู่ต่อสู้เดินเข้ามา 2) ผลักคู่ต่อสู้เข้ามุมหรือจังหวะดึงเชือกออกมา และ 3) เข้าในจังหวะที่คู่ต่อสู้อ่อนแรง ซึ่งยอดมวยไทยบางท่าน มีวิธีการปฏิบัติการต่อสู้มากกว่า 1 วิธี มีเป้าหมายในการใช้ลีลาไม้ตายเข้า 5 เป้าหมาย คือ 1) ลั่นปี 2) ปลายคาง 3) ลำตัว 4) ท้อง และ 5) ชายโครง

ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “เข้า” จากยอดนักมวยไทย พบว่า แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ลูกศิษย์ในค่ายมวยเดียวกัน 2) นักมวยที่เรียนในค่ายมวย และ 3) บุคคลทั่วไปทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ

วิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “เข้า” ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีวิธีการถ่ายทอด จำนวน 15 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 3 วิธี คือ 1) ฝึกกับคู่ 2) ฝึกทักษะการเข้า และ 3) ฝึกจับกระสอบทรายเบี่ยงตีเข้า และเป็นวิธีที่แตกต่างกัน จำนวน 12 วิธี คือ 1) ฝึกกิจกรรมสร้างเสริมความแข็งแรงของขา 2) ฝึกกระโดดเข้าไปข้างหน้า 3) ฝึกเข้าลอยกับกระสอบ 4) ฝึกกระโดดตีเข้า 5) ฝึกสมรรถภาพทางกาย 6) ฝึกเล่นลม 7) ฝึกกับอุปกรณ์มวยไทย 8) ฝึกจับคอ 9) ฝึกจับดึง 10) ฝึกจับกระดูก 11) ฝึกจับแทงเข้า และ 12) ฝึกจับเชือกตีเข้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลีลาไม้ตายมวยไทย “ศอก”

ผลการวิเคราะห์ลีลาไม้ตายมวยไทย “ศอก” จากยอดนักมวยไทยที่ใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย “ศอก” จำนวน 7 คน พบว่า ยอดนักมวยไทยได้รับการประสิทธิ์ประสาทวิชาจากครู และหัวหน้าค่ายมวย จำนวน 4 คน ส่วนการได้มานอกเหนือจากการประสิทธิ์ประสาทวิชาของครูนั้น พบว่า ยอดนักมวยไทย จำนวน 3 คน มีที่มาของลีลาไม้ตายมวยไทย “ศอก” จากปรากฏการณ์ธรรมชาติ คือ พ้าผ่า และสุดท้ายได้ลีลาไม้ตายมวยไทยจากประสบการณ์ในการชกมวย จำนวน 2 คน เช่น เคยใช้แล้วได้ผล เคยถูกนักมวยคู่ต่อสู้ใช้ทำให้ตนเองไม่สามารถทำการต่อสู้ได้อีก

วิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทย “ศอก” ของยอดนักมวยไทย พบว่า มีวิธีการฝึก จำนวน 3 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 2 วิธี คือ 1) ฝึกกับอุปกรณ์มวยไทย และ 2) ฝึกเล่นลม และเป็นวิธีที่แตกต่างกัน จำนวน 1 วิธี คือ ฝึกกับคู่

วิธีการปฏิบัติลีลาไม้ตายมวยไทย “ศอก” ของยอดนักมวยไทย พบว่า มีวิธีการปฏิบัติ จำนวน 7 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 3 วิธี คือ 1) จังหวะสอดเพื่อตีเข้า 2) ใช้อาวุธมวยไทยนำไปก่อน และ 3) จังหวะที่คู่ต่อสู้เผลอ และเป็นวิธีที่แตกต่างกันไป จำนวน 4 วิธี คือ 1) จังหวะ 2 2) จังหวะที่คู่ต่อสู้เดินเข้ามา 3) จังหวะดึงเชือก และ 4) ใช้ในจังหวะประชิดตัว ซึ่งยอดมวยไทยบางท่านมีวิธีการต่อสู้มากกว่า 1 วิธี มีเป้าหมายในการใช้ 5 เป้าหมาย คือ 1) บริเวณหน้า 2) ใต้คาง 3) หัวคิ้ว 4) ขมับ และ 5) หัว

ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “ศอก” จากยอดนักมวยไทย “ศอก” พบว่า แบ่ง

ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ลูกศิษย์ที่อยู่ในค่ายมวยเดียวกัน 2) บุคคลทั่วไปทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ แต่มียอดนักมวยไทย จำนวน 2 ท่านที่ไม่ได้ถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “ศอก” ให้แก่ผู้ใด คือ ราวี เตชาชัย และเผด็จศึก พิษณุราชันย์

วิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย “ศอก” ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีวิธีการถ่ายทอดจำนวน 7 วิธี เป็นวิธีที่เหมือนกัน จำนวน 4 วิธี คือ 1) ฝึกชกลม 2) ฝึกตีศอกกับเป้า 3) ฝึกกับกระสอบทราย 4) ฝึกทักษะพื้นฐาน และเป็นวิธีที่แตกต่างกัน จำนวน 3 วิธี คือ 1) ฝึกปิดตาคู่ต่อสู้ตีศอก 2) ฝึกกับอุปกรณ์ และ 3) ฝึกกับคู่

สรุปผลการวิจัย

ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย หมายถึง ท่าทางการใช้อาวุธมวยไทยหรือลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย ประกอบด้วย หมัด เท้า เข่า และศอก เพื่อให้คู่ต่อสู้ไม่สามารถทำการต่อสู้ได้อีก เพราะทำให้ได้รับการบาดเจ็บ หมดสติหรือถูกน็อก ลีลาไม้ตายมวยไทยดังกล่าวได้มา 2 ทาง จากการประสิทธิ์ประสาทให้ของครูมวยและหัวหน้าค่ายมวยยอดมวยไทยบางท่านมีที่มาของลีลาไม้ตายมวยไทย ได้จากประสบการณ์ในการชกมวย คือใช้ลีลาไม้ตายแล้วทำให้คู่ต่อสู้ได้รับการบาดเจ็บหรือน็อก ดูจากนักมวยอื่นใช้ไม้ตายในการชกมวยบนเวที ทำให้คู่ต่อสู้ได้รับการบาดเจ็บหรือน็อก จึงนำมาฝึกซ้อมเอง เปลี่ยนไปตามสภาพของรูปร่างที่มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นจากมวยเข้ามาเป็นมวยหมัด และยอดนักมวยไทยบางท่านมีความถนัด และมีรูปร่างที่เหมาะสมกับลีลาไม้ตายมวยไทยนั้นๆ แต่ยอดนักมวยไทยบางท่านได้ลีลาไม้ตายจากความต้องการเอาชนะ

คำคุณลักษณะของผู้อื่นว่าตัวสูงเสียเปล่าแต่เขาไม่เป็น นอกจากนี้ ยอดนักมวยไทยบางท่านได้รับแรงจูงใจเพราะต้องการโชว์ให้ชาวต่างชาติดู และแรงบันดาลใจจากคำพูดของนักโบราณว่าหมัดตายนอกจากนี้ยังได้จากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติคือฟ้าผ่าลงมา วิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย หมัด เท้า เข่า และศอก จะฝึกซ้อมกับอุปกรณ์มวยไทย ฝึกเล่นลม ฝึกกับคู่โดยการเล่นเชิง ฝึกกับอุปกรณ์ไม่เคลื่อนไหว เช่น เส้า ฝึกกับอุปกรณ์ธรรมชาติ เช่น ต้นกล้วย ฝึกด้วยน้ำหนัก เช่น ทรายเบลล์ ฝึกสร้างเสริมความแข็งแรงของเท้า เช่น การเขย่งเท้า ฝึกกับอุปกรณ์กีฬา เช่น เตะฟุตบอล ฝึกทักษะพื้นฐานมวยไทย หมัด เท้า เข่า และศอก ยอดนักมวยไทยมีวิธีการปฏิบัติในการใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย จะใช้สติปัญญาหาโอกาสที่เหมาะสมที่สุด โดยคำนึงถึงรูปร่างของยอดนักมวยไทยกับคู่ต่อสู้ ระยะห่างระหว่างตัวเองกับคู่ต่อสู้ เทคนิคการใช้ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยของแต่ละท่าน โดยออกอาวุธหมัดหรือเข่าเข้าไปก่อน หรือใช้ในจังหวะที่คู่ต่อสู้รุกเข้ามาจังหวะที่คู่ต่อสู้ผล่อ แล้วใช้อาวุธลีลาไม้ตายโจมตีด้วยความรวดเร็ว แม่นยำต่อเนื่อง และรุนแรงตามความเหมาะสมของลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยแต่ละท่าน ตามลักษณะของลีลาไม้ตายหมัด เท้า เข่า และศอก และในการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยจะถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ที่ออกไปประกอบอาชีพนักมวย และลูกศิษย์ที่ฝึกซ้อมมวยอยู่ในค่ายมวยเดียวกันตลอดจนบุคคลทั่วไปทั้งคนไทยและต่างประเทศ นอกจากนี้ มียอดนักมวยไทยที่ยังไม่ได้ถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยให้กับนักมวยคนใด ได้แก่ ราวี เดชชาชัย เผด็จศึก พิษณุราชันย์

ชาญชัย ส.ธรรมรังสี และโบวี ส.อุดมสร เนื่องจากยอดนักมวยไทยดังกล่าวมีความคิดเห็นว่า นักมวยที่สมควรจะได้รับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยยังมีพื้นฐานการชกมวยไม่พอเพียงที่จะรับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยของแต่ละท่านได้ และยอดนักมวยไทยจะถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยให้เมื่อนักมวยคนนั้นๆ มีพื้นฐานมวยไทยที่พัฒนาขึ้นซึ่งวิธีการถ่ายทอด จะเริ่มต้นจากการสอนทักษะขั้นพื้นฐานก่อน เมื่อมีความชำนาญมากขึ้นแล้ว จึงจะถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยให้ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยเรื่อง ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลไปตามประเด็นโครงสร้างของการดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ รวม 5 ประเด็น คือ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและที่มาของลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย วิธีฝึกลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย วิธีปฏิบัติหรือการใช้ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย ผู้ที่จะได้รับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย และวิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย ในการอภิปรายผู้วิจัยได้สอดแทรกแนวคิดทฤษฎีและหลักการจากหลากหลายสาขาวิชา โดยเฉพาะสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาที่มีแขนงวิชาต่าง ๆ อีกมาก เช่น สรีรวิทยาการออกกำลังกาย จิตวิทยาการกีฬา เวชศาสตร์การกีฬา ชีวกลศาสตร์การกีฬา โภชนาการการกีฬา เป็นต้น เพื่อให้ผลการวิจัยเรื่องลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยของผู้วิจัย มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ประเด็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและที่มาของการได้รับลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย ผลการวิจัยเรื่อง ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย พบว่า ยอดนักมวยไทยที่มีมาของการมีลีลาไม้ตายมวยไทยจากการที่มีผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและมีที่มาจากที่อื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดหรือได้รับการประสิทธิ์ประสาทลีลาไม้ตายมวยไทยในแต่ละอาวุธมวยไทยคือ หมัด เท้า เข่า และศอก มาจากผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา อันได้แก่ ครูมวย หัวหน้าค่ายมวย และผู้เป็นบิดาของนักมวยคนนั้นๆ ส่วนที่มาของลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยอื่นๆ เป็นการได้มาซึ่งลีลาไม้ตายมวยไทย อันได้แก่ จากประสบการณ์ในการชกมวย ทั้งในฐานะผู้ใช้และผู้ถูกใช้ลีลาไม้ตาย จากประสบการณ์ในการใช้ลีลาไม้ตายที่ได้ผล ที่สามารถทำให้นักมวยคู่ต่อสู้ไม่สามารถทำการต่อสู้ได้อีก จากการที่ได้ดูนักมวยอื่นฝึกซ้อมและทำการชกมวย หรืออาจจะเป็นเพราะรูปร่างร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงไป เพราะมีการเจริญเติบโต หรืออาจเกิดจากการขาดวินัยในการรับประทานอาหารและการขาดการฝึกซ้อม บางคนก็ขึ้นอยู่กับกายวิภาคและสรีรวิทยาของคนนั้นๆ ที่มีรูปร่างที่เหมาะสมกับอาวุธที่ใช้ ดังคำกล่าวที่ว่า “สูงยาว เข้าดี” ก็จะเป็นนักมวยเข้า เป็นต้น แต่บางคนก็ได้ลีลาไม้ตายมวยไทยมาจากคำสับประมาทของผู้อื่น เช่น โอรโน โป.เมืองอุบล ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้นคือ “สูงยาว เข้าดี” แต่ในช่วงต้นของการชกมวย ดีเข้าไม่เป็น ต่อเมื่อได้รับคำสับประมาทจึงได้ไปฝึกหัดดีเข้าอย่างเดียวกับคู่ จนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการดีเข้า จนได้ฉายาว่า “ขุนเข้าเสี่ยงสวรรค์” หรือยอดนักมวยไทยบางคนมี

ลีลา ไม้ตายมวยไทยมาจากหลากหลายที่มา เช่น เกิดจากการต้องการโชว์ให้ชาวต่างชาติเห็นในความสามารถเก่งกาจของคนไทย (1) ได้แรงบันดาลใจจากคำพูดของคนโบราณ ที่ว่า “หมัดตาย” (2) และได้ลีลาไม้ตายมวยไทยมาจากการเลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ “ฟ้าผ่า” (3) ยอดนักมวยไทยผู้นั้น คือ **เผด็จศึก พิษณุราชันย์** นั่นเอง

จากผลการวิจัยที่ว่า ผู้ประสิทธิ์ประสาทลีลาไม้ตายมวยไทยให้แก่ยอดนักมวยไทย ส่วนใหญ่เป็นครูมวย หัวหน้าค่ายมวย และบิดาของยอดนักมวยไทย นั้น ทั้งครูมวย หัวหน้าค่ายมวย และบิดาของยอดนักมวยไทย ถือว่าเป็นครูด้วยกันทั้งสิ้น ถือว่าเป็นผู้มีพระคุณ เป็นผู้ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียาจารย์ ที่จะให้การอบรมสั่งสอนศิษย์ทุกคนด้วยความรักความเมตตา แม้จะต้องถึงกับมีการดูต่อกันบ้างก็ด้วยความหวังตั้งใจที่จะให้ศิษย์เป็นผู้มีวิชาความรู้และเป็นคนดีต่อไป ในภายภาคหน้า ดังที่ ยอดนักมวยไทย วิทยาราชวัตร ได้กล่าวถึงครูจรรยา แก่นวงษ์คำ ผู้ซึ่งเป็นครูผู้สอนมวยไทยของเขา ว่าครูสอนให้ทุกอย่างตั้งแต่การฝึกมวยไทย และการอบรมเรื่องความประพฤติ โดยใช้ทุกวิถีทางทั้งขู่และปลอบเพื่อให้ลูกศิษย์ประพฤติดีเป็นคนดี สอดคล้องกับคำบรรยายของท่านพุทธทาสภิกขุเกี่ยวกับครูที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529, หน้า 109 - 124) ที่ว่า วิธีการแนะนำศิษย์ไปในทางที่ถูกที่ควรนั้นมีอยู่ 3 ประการ คือ 1) คิดหาวิธี ใช้วิธีขู่ กำราบ เป็นวิธีเตือนให้ศิษย์รู้สึกตัวและละความชั่ว กล่าวคือ เมื่อเห็นศิษย์ประพฤติไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควร 2) น้คหวิธี ใช้วิธียกย่องชมเชย เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิด

นิสัยที่ดีและป้องกันไม่ให้เกิดนิสัยที่ไม่ดี เมื่อใด
เห็นศิษย์ทำความผิดครูจะต้องยกย่องชมเชย
3) ทัศนคติที่ดี ใช้วิธีการทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง
ครูต้องการให้ศิษย์ประพฤติปฏิบัติอย่างไร ครูก็ต้อง
ปฏิบัติตน เช่นนั้นให้ศิษย์ได้เห็นเป็นตัวอย่าง ส่วน
เดชฤทธิ์ อธิธิอนุชิต กล่าวว่า ครูเขตร ศรียาภักย์
ท่านสอนทักษะมวยไทยได้ดีมาก มีเทคนิคการ
ถ่ายทอดที่ดี สอนเรื่องยากให้ง่ายขึ้น สอนเนื้อหา
สาระที่เป็นแก่นแท้ของมวยไทย อย่างเป็นเหตุ
เป็นผล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย
พบว่า ยอดนักมวยไทย เมธี เจตีย์พิทักษ์ ได้รับการ
สอนมวยจากบิดาของตนเอง การที่บิดาเป็นครูฝึก
มวยให้เอง จะทำให้การดูแลนักมวยมีความใกล้ชิด
ส่งผลทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว ตลอดจน
มุ่งเน้นคุณธรรมจริยธรรมของบุตรหลานเพื่อให้เป็น
คนดีในสังคมด้วย

**ประเด็นวิธีการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทยของ
ยอดนักมวยไทย** ผลการวิจัยพบว่า ยอดนัก
มวยไทยทำการฝึก ทั้งโดยการใช้อุปกรณ์มวยไทย
และการฝึกโดยไม่ใช้อุปกรณ์มวยไทย อันได้แก่ การ
ฝึกชกลม ฝึกชกท่าทางต่าง ๆ หน้ากระຈก หรือฝึก
กับคู่ ซึ่งจากผลการศึกษายังพบอีกว่า นักมวยรุ่น
เก่าบางคนฝึกซ้อมโดยใช้อุปกรณ์ตามธรรมชาติ
เช่น **ศุภชัย สารคาม** เอาก้านมะยม มามัดรวมกัน
แล้วชกโบมะยม วิชา ราชวัตร ฝึกโดยการตอย
ต้นกล้วย และยังมียอดนักมวยที่ใช้ภูมิปัญญาของ
ตนเอง ประดิษฐ์อุปกรณ์ในการฝึก เช่น **สมพงษ์
เจริญเมือง** ใช้สตาจ์ครุ่แขวนด้วยเชือกแล้วฝึกตอย
การฝึกซ้อมดังกล่าวสอดคล้องกับภูมิปัญญาของ
คนโบราณ ซึ่ง เขตร ศรียาภักย์ (2550, หน้า 27)
กล่าวว่า อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการฝึกหัดมวยไทยจะ

เป็นของพื้นบ้าน พื้นเมืองที่หาได้ง่ายและมีอยู่ทั่วไป
ในชนบท เช่น ต้นกล้วย ต้นมะพร้าว ผลมะนาว
เป็นต้น ในสมัยโบราณไม่มีอุปกรณ์สำหรับฝึกมวย
ครูมวยต้องใช้ภูมิปัญญา คิดค้นวิธีฝึก และผู้
เชี่ยวชาญด้านมวยไทย ซึ่งประกอบด้วยครูมวย
โบราณ ครูมวยปัจจุบัน และผู้ทรงคุณวุฒิ กล่าวว่า
การฝึกทักษะไม้ตายสมัยโบราณจะฝึกโดยการไล่
ลูกไม้ ให้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายรุก อีกฝ่ายหนึ่งเป็น
ฝ่ายรับ โดยการฝึกจากซ้าย ก่อนแล้วเพิ่มความเร็ว
และความว่องไว และถูกจังหวะฝึกกับอุปกรณ์ไม่ได้
เพราะอุปกรณ์ไม่มีชีวิต อุปกรณ์ไม่มีการโจมตีต่อ
เราในลักษณะการเคลื่อนไหวไม้ตายต้องฝึกการ
เคลื่อนไหวทั้งสองฝ่าย วิธีการฝึกไม้ตายจริงๆ มัน
อยู่ที่อัตราส่วนของการไล่ลูกไม้อยู่แล้ว เพียงแต่
ทำให้เร็วว่องไวถูกจังหวะและฝึกไม้ตายให้เกิด
ความชำนาญและแม่นยำ โดยการทำให้เร็วว่องไวจะเกิด
ความเคยชินในที่สุด ทักษะเหล่านั้นก็จะเป็น
อัตโนมัติ สำหรับการฝึกลีลาไม้ตายมวยไทยใน
สมัยปัจจุบันจะเน้นด้านพลังกำลัง หรือที่เรียกเป็น
คำเฉพาะทางวิทยาศาสตร์การกีฬาว่า สมรรถภาพ
ทางกาย (Physical Fitness) ซึ่งจะแบ่งออกเป็น
2 ชนิด คือ สมรรถภาพทางกายที่เกี่ยวข้องกับ
สุขภาพ (Health-related Physical Fitness)
และสมรรถภาพทางกายที่เกี่ยวข้องกับการ
แสดงความสามารถทางการเคลื่อนไหว/ทักษะ
(Performance/Skill-related Physical Fitness)
(อ้างอิงจาก: <http://ezinearticles.com/?The-Definition-of-Physical-Fitness&id=669994>)
โดยใช้อุปกรณ์ช่วยในการฝึก เช่น ใช้กระสอบแขวน
สำหรับฝึกอาวุธมวยไทยทุกอาวุธ เป้ามือ/แขวน
สำหรับฝึกชกและเตะหรือเข่า ดังที่ สำนักงานคณะ
กรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540, หน้า 472)

กล่าวว่า ปัจจุบันการฝึกซ้อมมวยไทยเปลี่ยนแปลงไปจากการฝึกซ้อมในสมัยโบราณเพราะมีการนำเอาเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายมาใช้เสริมสร้างสมรรถภาพทางกายของนักมวย และมีอุปกรณ์สำหรับฝึกซ้อมที่ทันสมัย เช่น เวทีมวย นวม กระสอบ เป้าล่อหมัด ถีบ เตะ เข่า และศอก ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีการประยุกต์หลักวิทยาศาสตร์การกีฬาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการออกกำลังกายและการชกมวย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสรีรวิทยาการออกกำลังกาย อาหารโภชนาการและการใช้พลังงาน การดูแลรักษาการบาดเจ็บจากการฝึกซ้อมหรือจากการแข่งขันชกมวย หรือการประยุกต์หลักการทฤษฎีด้านจิตวิทยาการกีฬามาฝึกเพื่อสร้างเสริมกำลังใจให้กับนักมวย เป็นการเตรียมฝึกเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านจิตใจ ที่เรียกว่า สมรรถภาพทางจิต (Mental fitness) ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่งนอกเหนือจากองค์ประกอบทางด้านสมรรถภาพทางกาย และทักษะ (Skill) ที่จำเป็นสำหรับการฝึกกีฬา (ศิลปชัย สุวรรณธาดา, มปป.) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การฝึกนักมวยไทย การฝึกเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านจิตใจนี้ อาจมีการเตรียมการในด้านที่เกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์และความเชื่อโชคลาง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกด้วยเช่นกัน เช่น การฝึกท่องบ่นมนต์คาถา การฝึกนั่งสมาธิวิปัสสนากรรมฐาน และการเข้าหาอาจารย์ไสยศาสตร์ชื่อดัง เพื่อทำการเสกเป่า ประพรมน้ำมนต์ เพื่อสร้างเสริมกำลังใจ ดังชื่อหนังสือของ โกวเล้ง (2531, หน้า 16) ที่ว่า “ที่สุดสำคัญที่ใจ” เพราะแม้ว่า นักมวยจะมีทักษะและสมรรถภาพทางกายที่ดีเป็นเลิศ หากใจไม่สู้เสียแล้วสิ่งที่ฝึกฝนสร้างสมกันมาเป็นเวลานานก็สูญเปล่า

เกี่ยวกับการใช้ไสยศาสตร์และความเชื่อโชคลางที่จำเป็นต้องมีการฝึกใช้ให้เกิดประสิทธิภาพนี้ อำนาจ สายฉลาด (2537, หน้า 67-68) ที่ได้ทำการศึกษาการใช้ไสยศาสตร์และความเชื่อโชคลางของนักมวยระดับแชมป์เปี้ยนในการแข่งขันมวยไทยตามการรับรู้ของนักมวยหัวหน้าคณะ และผู้ฝึกสอน ที่ผลการวิจัยพบว่า นักมวยระดับแชมป์เปี้ยนในการแข่งขันมวยไทยมีการใช้ไสยศาสตร์และความเชื่อโชคลาง อย่างมากมาย และมีการใช้อยู่ในระดับมาก เช่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ไสยศาสตร์ เป็นการใช้ไสยศาสตร์ก่อนสวมมงคลที่ศีรษะ อาจมีการท่องมนต์คาถาก่อนสวมมงคลหรือก่อนถอดมงคลเพื่อทำการแข่งขันชกต่อไป และความเชื่อโชคลางที่ว่านักมวยต้องย้อมแยมใส่ก่อนออกจากบ้านเพื่อมาทำการชกมวย ก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างขวัญกำลังใจ เป็นการแสดงความกล้าหาญชาญชัยที่จะไปต่อกรกับคู่ต่อสู้อย่างหนึ่ง ที่แสดงว่าตัวนักมวยคนนั้นๆ พร้อมทั้งจะทำการต่อสู้แล้ว รายละเอียดต่างๆ มีอยู่มากในรายงานผลการวิจัยดังกล่าว ที่หากนักมวยไทยได้จดจำนำไปฝึกหัดกันเป็นประจำ จะช่วยให้แก่นักมวยมีกำลังใจที่ดีเป็นเลิศ การใช้สิลาไม้ตายมวยไทยที่ได้รำเรียนมาจากครูก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีโอกาสที่จะมีชัยไปกว่าครึ่งอย่างแน่นอน

นอกจากการใช้ไสยศาสตร์และความเชื่อโชคลางแล้ว จากการสัมภาษณ์ พุฒ ล้อเหล็ก ยอดนักมวยไทย (2553, ตุลาคม 18) พุฒ ได้กล่าวถึง “การทำใจให้สบาย” โดยให้คิดว่า การต่อสู้เป็นกีฬา นั้น ถือว่าเป็นเทคนิคจิตวิทยาการกีฬาย่างหนึ่ง ที่นักมวยไทยควรจะได้มีการฝึกปฏิบัติเพื่อฝึกการควบคุมระบบการทำงานต่าง ๆ ร่างกาย อันจะ

เป็นการลดความเครียดและผ่อนคลายความวิตกกังวลให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมสำหรับการต่อสู้รวมทั้ง เป็นการเพิ่มสมาธิให้แน่วแน่ในการแสดงความสามารถทางการชกมวย (สมบัติ กาญจนกิจ และสมหญิง จันทุโรไทย, 2542, หน้า 257) มีชื่อเรียกว่า การสร้างความรู้สึกให้ตนเอง (Autogenic exercise) ซึ่งเป็นวิธีการที่อาศัยหลักการแนะนำหรือสั่งตนเอง เพื่อเปลี่ยนแปลงการตอบสนองของร่างกายให้เป็นไปตามที่เราต้องการ เช่น การสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับความหนักของร่างกาย โดยการพูดบอกให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มีความหนักคล้ายเป็นการใช้เทคนิคการสะกดจิตตนเอง (Self Hypnosis Technique)

(อ้างอิงจาก : <http://www.mindtools.com/stress/RelaxationTechniquesSelfHypnosis.htm>) อย่างหนึ่ง แล้วร่างกายจะเกิดความหนักจนส่วนที่เราสั่ง เช่น เรื่อยนแกวแขนเหยียดขนานกับพื้น แล้วสั่งให้แขนหนัก แล้วลองให้ผู้อื่นลองยกหรือกดแขนให้เปลี่ยนระดับขึ้นหรือลง หากเราได้ทำการฝึกหัดมาเป็นอย่างดี ผู้อื่นจะไม่สามารถดันให้สูงขึ้น หรือกดให้แขนลดระดับต่ำลง ไม่สามารถทำได้ในสถานการณ์การชกมวยไทย คู่ต่อสู้ก็ไม่สามารถทุ่มหรือที่ภาษามวยเรียกว่า “เท” เราลงสู่พื้นเวทีก็ไม่สามารถกระทำได้เพราะเราสั่งให้ร่างกายของเรามีความหนักนั่นเอง

ประเด็นวิธีการปฏิบัติและใช้ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย ผลการวิจัยพบว่า ยอดนักมวยไทย มีวิธีการปฏิบัติ คือ ใช้อาวุธมวยไทยนำไปก่อน ใช้จังหวะที่คู่ต่อสู้เผลอ ใช้ในจังหวะที่คู่ต่อสู้รุกเข้ามา จังหวะสอดเพื่อตีเข้า ใช้ในจังหวะที่คู่ต่อสู้บังหรือเตะพลาด ใช้จังหวะที่คู่ต่อสู้เปิดหน้าหรือหรือเราเข้าไปปิดหมัด ใช้จังหวะ 2

เดินไปตักตอยคู่ต่อสู้หรือเดินขวางมวย สืบเท้าเข้าไปตอย จังหวะที่คู่ต่อสู้ใช้อาวุธแก้ไข จังหวะที่คู่ต่อสู้หยุดหายใจ ย่างสามขุมเข้าไปใช้ไม้ตาย หลอกล่อให้คู่ต่อสู้เข้ามาแล้วใช้ไม้ตาย เตะตัดเพื่อหยุดอาวุธของคู่ต่อสู้ เตะสวนตอก ใช้วิธีหลอกเตะในจังหวะบวก จังหวะรับและหลบแล้วสวนกลับ จังหวะรุกเข้าไปหาคู่ต่อสู้ เขาในจังหวะที่คู่ต่อสู้เดินเข้ามา ผลักคู่ต่อสู้เข้ามาหรือจังหวะดึงเชือกออกมา เขาในจังหวะที่คู่ต่อสู้อ่อนแรง จังหวะที่คู่ต่อสู้เดินเข้ามา จังหวะดึงเชือก และใช้ในจังหวะประชิดตัว

การปฏิบัติหรือใช้ลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยโดยการใช้อาวุธมวยไทยนำไปก่อนนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอยกตัวอย่างการใช้อาวุธมวยไทย “ถีบ” จาก 2 ยอดนักมวยไทย คือ **พุ่ม ล้อเหล็ก** และ **ชาญชัย ส.ธรรมรังสี** ที่ใช้อาวุธมวยไทย “ถีบ” เป็นอาวุธนำ โดย พุ่ม ล้อเหล็ก จะใช้การถีบไปที่ใบหน้าของคู่ต่อสู้ให้โมโหก่อน แล้วจึงใช้ลีลาไม้ตายมวยไทย “ถีบ” ไปที่ลำตัว ลิ้นปีหรือหน้าอก โดยถีบจิกด้วยปลายเท้า หรือถีบสกัด โดยการใช้ส่วนของเท้า ทั้งฝ่าเท้าและสันเท้า ส่วนชาญชัย ส.ธรรมรังสี ในจังหวะรุกจะใช้การถีบบน ถีบล่าง ถีบหน้า ถีบหลังสลับกันไป หลังจากนั้นจึงใช้ลีลาไม้ตายมวยไทยโดยการถีบไปที่บริเวณหน้าท้อง เพื่อถีบให้เข้า คือ ถีบเบาบ้าง หนักบ้าง และถีบเพื่อให้คู่ต่อสู้ไม่สามารถทำการต่อสู้ได้อีก โดยการใช้ส่วนที่บริเวณกระเพาะปัสสาวะ ด้วยนิ้วหัวแม่เท้า หรือที่ยอดนักมวยไทย “ชาญชัย ส.ธรรมรังสี” ใช้คำว่า “หัวแม่โป้ง” จิ้มเข้าไปพร้อมกับถ้ำน้ำหนักตัวไปข้างหน้าเพิ่มความเร็วและแรงมากขึ้น สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของโพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง (2552, มกราคม 17) ที่ว่า

การใช้อาวุธมวยไทยนำ เป็นการรบกวน คู่ต่อสู้ และหลอกล่อคู่ต่อสู้ให้สับสน เช่น การถีบบนข้าง ถีบล่างข้าง เบบ้าง หนักบ้าง ถีบจิกใช้หัวแม่เท้า จิกบริเวณอวัยวะที่สำคัญ อีกทั้งทำให้คู่ต่อสู้ได้รับความบอบช้ำอีกด้วย นอกจากนี้ ยังเป็นการทำให้ คู่ต่อสู้ลดความคล่องแคล่วว่องไวลง หรือต้องการ ให้คู่ต่อสู้เปลี่ยนทิศทางไปอยู่ในตำแหน่งที่เรา ต้องการเพื่อความสะดวกในการใช้ลีลาไม้ตาย มวยไทยของแต่ละคนต่อไป

นอกจากนั้น การใช้อาวุธมวยไทยนำไปก่อน จะเป็นไปตามหลักการประยุกต์หลักวิทยาศาสตร์ การกีฬาในการพัฒนาทักษะและเทคนิคมวยไทย ในหัวข้อที่ว่าด้วย “หลักกว่าด้วยการเคลื่อนไหว” ของ ชัชชัย โกมารทัต (2547, หน้า 113) ที่สรุป ได้ว่า ในการชกมวยไทยถ้าเราต้องการให้เขารุนแรง และต้องการก่อกวนให้เคลื่อนที่ไปในทิศทางที่เรา ต้องการ เราก็จะต้องชกหมัดแย็บ ถีบ เตะรบกวน เขา คือ ใช้แรงหมัดและเท้าเปลี่ยนทิศทางของเขา นั้นเอง ส่วนนักมวยที่คล่องแคล่วเคลื่อนที่อยู่เสมอนั้น ถ้าต้องการให้เขาชะลอความคล่องแคล่วลงหรือ ต้องการให้เขาเคลื่อนที่ไปในทิศทางที่เราต้องการ เราก็จะต้องใช้แรงมาก ๆ มากกระทำต่อเขาโดยการ ชก เตะ ถีบ อย่างแม่นยำ ไปยังบริเวณเป้าหมายที่ ท่านต้องการ เพื่อให้เขาเสียหลักไปในทิศทางที่เรา ต้องการ เพื่อที่จะได้ใช้หมัดหรือเท้าอีกข้างหนึ่งชก หรือเตะต่อไป

ประเด็นผู้สมควรได้รับการถ่ายทอดลีลา ไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย จากผลการ วิจัยพบว่า ยอดนักมวยไทย มีผู้ได้รับการถ่ายทอด ลีลาไม้ตายมวยไทย คือ ลูกศิษย์ที่ออกไปประกอบ อาชีพนักมวย และลูกศิษย์ที่ฝึกซ้อมมวยอยู่ใน ค่ายมวยเดียวกันตลอดจนบุคคลทั่วไป ทั้งคนไทย

และต่างประเทศ นอกจากนี้มียอดนักมวยไทยที่ยัง ไม่ได้ถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยให้กับนักมวย ท่านใด ได้แก่ ราวี เดชาชัย เมตต์จติก พิษณุราชันย์ ชาญชัย ส.ธรรมรังสี และโบวี ส.อุดมสร เนื่องจาก นักมวยที่มาเรียนยังมีพื้นฐานไม่พอเพียงที่จะรับ การถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยของแต่ละท่านได้ จากการศึกษาประวัติมวยไทยของผู้วิจัย พบ ข้อความเกี่ยวกับการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย ความว่า

“มวยไทย” เป็นศิลปะของการต่อสู้ป้องกันตัว ซึ่ง สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในการต่อสู้และในการ กีฬา มีการพัฒนามาตลอดตั้งแต่สมัยโบราณ มีการ ใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกาย เช่น มือ, เท้า, เข่า, ศอก และศีรษะเข้าต่อสู้ป้องกัน ปิดป้องส่วนที่ อ่อนแอของร่างกายได้เป็นอย่างดี ศิลปะประเภทนี้ บรรพบุรุษของไทยได้อบรมสั่งสอนสืบทอดกันให้ ดำรงอยู่ตลอดมา ซึ่งนักรบไทยจะนำไปประกอบ การต่อสู้ที่มีชั้นเชิงสูง เดิมมักจะมีฝึกสอน กันเฉพาะ บรรดาเจ้านายชั้นสูงนับตั้งแต่พระมหากษัตริย์และ ขุนนางฝ่ายทหารเท่านั้น ต่อมาจึงแพร่หลายไปถึง สามัญชน และสืบเนื่องมาจากไทยมีศาสนาพุทธ เป็นศาสนาประจำชาติ ครูอาจารย์ที่สอนอยู่ในเพศ บรรพชิตจึงทำให้มวยไทยกับศาสนาพุทธ มีความ สัมพันธ์กันจนแยกไม่ออก ซึ่งจะสังเกตได้จากก่อน การชก นักมวยจะมีการไหว้ครู ร่ายมนต์คาถาตาม ร่างกายก็มีเครื่องรางของขลัง เช่น ผ้าประเจียดรัด แขน หรือ มงคลสวมศีรษะ เป็นต้น

(อ้างอิงจาก: http://www.emacthailand.com/2009/index.php?option=com_content&view=article&id=20&Itemid=21)

จากข้อความข้างต้น ยังไม่มีการกล่าวถึง คุณสมบัติของผู้ที่สมควรจะได้รับการถ่ายทอด และ

ในปัจจุบัน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจจนมาสู่ยุคที่เรียกกันว่า ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ความสนใจในศิลปะการต่อสู้แบบมวยไทยมีมากขึ้น ยอดนักมวยไทยที่มีฝีมือจำนวนมากเดินทางไปทำการต่อสู้กับนักต่อสู้ในแขนงหรือรูปแบบอื่นในต่างประเทศ และได้รับชัยชนะ สร้างชื่อเสียงให้กับศิลปะมวยไทย ทำให้นักมวยไทยได้รับทรัพย์สินเงินทองเป็นจำนวนมาก จากการต่อสู้แข่งขัน นักมวยบางคนได้รับการติดต่อให้อยู่เป็นอาจารย์ช่วยฝึกหัดชาวต่างชาติที่สนใจจนได้รับความสำเร็จเป็นนักมวยที่เก่งกาจ สามารถโค่นล้มนักมวยไทยเจ้าของศิลปะได้ก็หลายคน จนทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความห่วงหาอาทรศิลปะมวยไทยถึงกับเกรงไปว่าคนไทยอาจจะไม่ได้เป็นเจ้าของศิลปะมวยไทยเหมือนกับกีฬายูโดที่นักยูโดของชาติญี่ปุ่นไม่ได้เป็นแชมป์ยืนตัวจริงต่อไปอีกแล้ว

ประเด็นวิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย จากผลการวิจัยพบว่า ยอดนักมวยไทย มีวิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทย คือ ฝึกทักษะพื้นฐาน ฝึกกับกระสอบทราย ฝึกเล่นลม ฝึกกับเป้า ฝึกเล่นเชิง ฝึกเทคนิคมวยไทย ฝึกกับคู่ ฝึกแยกส่วน และรวมส่วน ฝึกชกหมัดตรงหน้าหลัง ฝึกสปริงเท้าเข้าออก ฝึกย่างสามขุม ฝึกการเดินทางสายสะโพกออกหมัด ฝึกเดินไปตักตอยคู่ต่อสู้ ฝึกเตะฟุตบอล ฝึกเตะรวบขา ฝึกเตะลมแล้วหมุนตัว ฝึกเตะต่ำ ฝึกเตะสูง ฝึกขวากเตะก้านคอ ฝึกถีบแบบต่างๆ ฝึกยืนถีบ ฝึกถีบด้วยสันเท้า ฝึกถีบทีละขั้นตอน ฝึกยืนเตะ ฝึกถีบเป้า ฝึกถีบข้าง ฝึกถีบกระสอบทราย ฝึกทักษะการเข้า ฝึกจับกระสอบทรายเบี่ยงตีเข้า ฝึกกิจกรรมสร้างเสริมความแข็งแรงของขา ฝึกกระโดด

เข้าไปข้างหน้า ฝึกเขาลอยกับกระสอบ ฝึกกระโดดตีเข้า ฝึกสมรรถภาพทางกาย ฝึกจับคอ ฝึกจับดึง ฝึกจับกระดูก ฝึกจับแทงเข้า ฝึกจับเชือกตีเข้า และ ฝึกตีศอกกับเป้า และฝึกปิดตาตีศอก

จากผลการวิจัยจะพบว่า วิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตาย มวยไทย มีมากมายหลายวิธี ต้องเริ่มจากการฝึกทักษะพื้นฐาน ต้องฝึกหัดกับอุปกรณ์ ต้องฝึกการเคลื่อนไหว ให้เป็นไปในหลายรูปแบบ เป็นขั้นเป็นตอน จากง่ายไปยาก และครูมวยไทยบางคนอาจมีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจและได้ผล วิธีการถ่ายทอดลีลาไม้ตายมวยไทยจึงน่าจะเกี่ยวข้องกับเทคนิควิธีการสอนของครูแต่ละท่าน เป็นส่วนใหญ่ก็เป็นได้ จึงน่าจะสอดคล้องกับคำบรรยายของท่านพุทธทาสภิกขุเกี่ยวกับครูที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529, หน้า 109 - 124) ที่ว่า

หลักธรรมในพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความเป็นครูในเรื่องของการสอน คือ คัมภี-รัฐจกถัง กัตตา สามารถขยายข้อความที่ยากให้ง่ายแก่การเข้าใจได้ การตีความในวิชาการนั้นๆ ให้ละเอียดลึกซึ้งง่ายแก่การเข้าใจ เพราะวิชาการต่างๆ ที่ครูนำมาสอนนั้นล้วนเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่เคยเรียนมาก่อน ครูจะต้องมีวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องยากๆ ได้โดยง่าย โดยวิธีการ ดังนี้คือ 1) แสดงจุดเด่น หัวข้อสำคัญๆ หรือโครงสร้างของวิชานั้น เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด ก่อนที่จะอธิบาย ในรายละเอียดต่อไป 2) แสดงเหตุผลในวิชานั้น เช่น อธิบายจากเหตุไปสู่ผล อธิบายจากผลไปสู่สาเหตุ ยกตัวอย่างประกอบหรือ เปรียบเทียบกับเนื้อหา ของวิชาอื่นๆ ที่ใกล้เคียง 3) แสดงเนื้อหาที่เป็นแก่นหรือสาระสำคัญของวิชานั้นๆ ตลอดจนชี้ให้เห็นคุณค่าในเชิงปฏิบัติ เพราะผู้เรียน จะเรียนรู้ได้ดี

ยิ่งขึ้นถ้าสิ่งนั้นเป็นสิ่งใกล้ตัวสามารถนำมาปฏิบัติได้ ท่านยังเป็นครูที่มีความเมตตา ค่อยช่วยเหลือศิษย์เสมอเป็นที่เคารพรักของลูกศิษย์ทุกคน ท่านพุทธทาสภิกขุกล่าวไว้ว่า การที่ครูจะเป็นที่รักแก่ศิษย์ได้ ก็ควรตั้งตนอยู่ในพรหมวิหาร 4 คือ 1) มีเมตตา ปรารถนาดีต่อศิษย์ หาทางให้ศิษย์เป็นสุข และเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิชาการและการดำเนินชีวิต คอยระวังมิให้ศิษย์ตกอยู่ในความประมาท 2) มีกรุณา สงสาร เอ็นดูศิษย์ อยากช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์ ความไม่รู้ 3) มีมุทิตา คือ ซินชมยินดีเมื่อศิษย์ได้ดี และยกย่องเชิดชูให้ปรากฏเป็นการให้กำลังใจและช่วยให้เกิดความภูมิใจในตนเอง 4) มีอุเบกขา คือ วางตัวเป็นกลางจิตใจที่ตั้งอยู่ในความยุติธรรม ไม่ลำเอียงไม่มีอคติ (อ้างอิงจาก: <http://www.oknation.net/blog/Duplex/2009/03/17/entry-2>)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดขึ้นที่เก็บรวบรวมสำหรับการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ยอดนักมวยไทยหลายคนกล่าวอย่างสอดคล้องกันว่า ในเรื่องการฝึกมวยไทยนั้น ครูมวยมิได้สอนแต่เพียงทักษะมวยไทยเท่านั้น แต่ยังเน้นการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้ลูกศิษย์เป็นคนดี คนเก่ง อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขอีกด้วย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรนำลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทย อันเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยจากยอดนักมวยไทย ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ยังไม่เคยมีผู้ใดได้ทำการศึกษาวิจัยมาก่อน ไปเผยแพร่เพื่อให้เกิดการสืบทอดและอนุรักษ์ความรู้ไว้ เช่นการจัดทำเป็นเอกสาร หนังสือ ตำราเรียน และนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนรายวิชามวยไทย และ/หรือหลักสูตรการ

ฝึกอบรมผู้ฝึกสอนมวยไทย โดยเฉพาะลีลาไม้ตายมวยไทยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้

2. ควรนำข้อมูลเกี่ยวกับลีลาไม้ตายมวยไทยที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมมาได้จากยอดนักมวยไทยไปใช้ฝึกซ้อมในค่ายมวย ซึ่งจะช่วยให้ นักมวยในค่ายมีความสามารถในการชกมวยมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาลีลาและยุทธวิธีการต่อสู้ของยอดนักมวยไทยแต่ละคนที่มีความสามารถในแต่ละอาวุธ หรือแต่ละลีลาไม้ตายมวยไทย หมัดเท้า (เตะ ถีบ) เข่า และศอก ให้ลึกซึ้งมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคมวิทยาการกีฬาของยอดนักมวยไทย (Sport Socialization of Elite Muay Thai Boxers) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชาสังคมวิทยาการกีฬา (Sport Sociology) อันเป็นการศึกษาเรื่องราวของยอดนักมวยไทยแบบเจาะลึกเกี่ยวกับการเข้าสู่ความเป็นยอดนักมวยไทยชั้นเลิศ

3. ควรมีการศึกษาวិเคราะห์ทางชีวกลศาสตร์การกีฬาลีลาไม้ตายมวยไทยของยอดนักมวยไทยในแต่ละลีลาไม้ตายมวยไทย

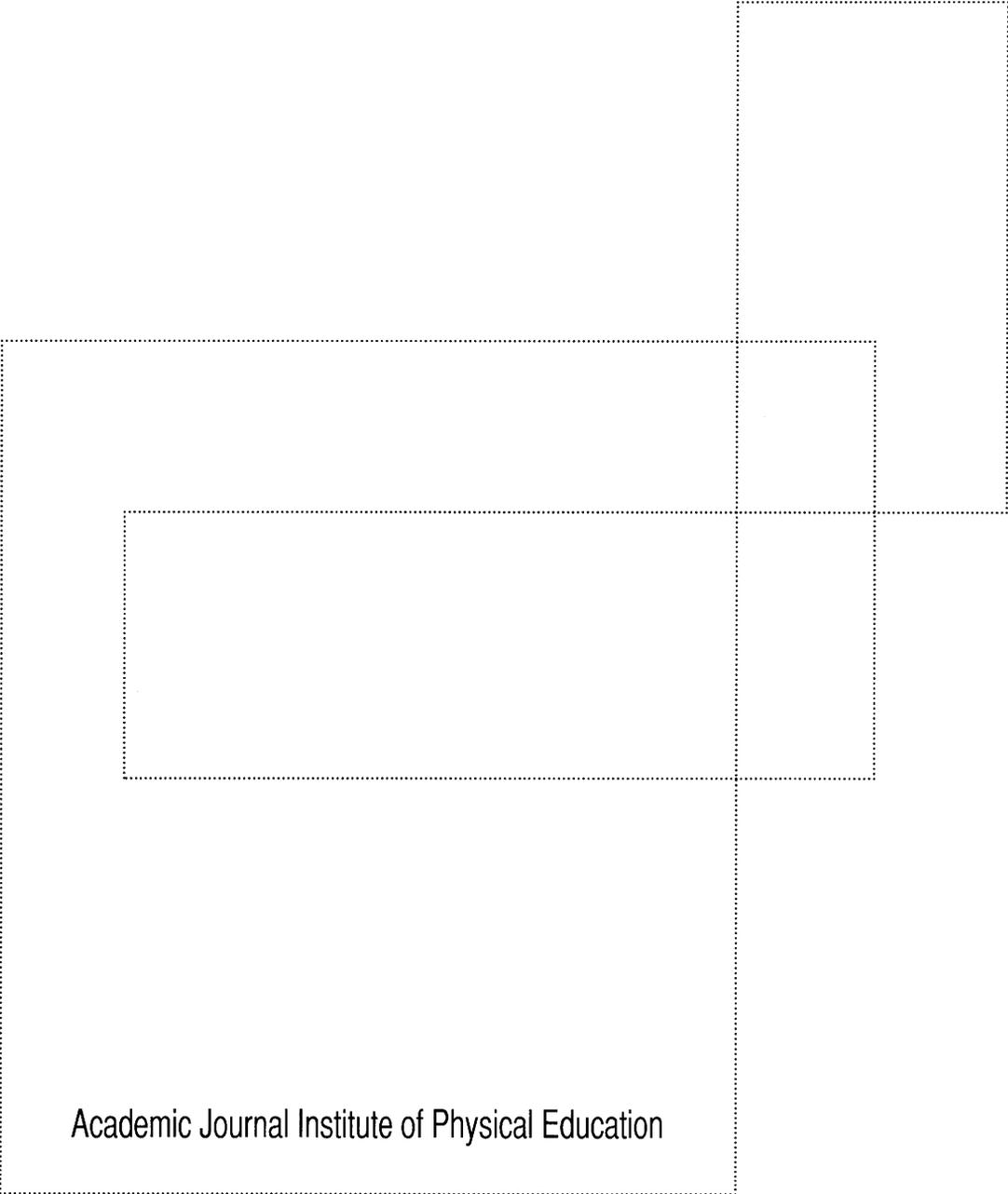
ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ยมดิษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธ์

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ ดร.อำนวยการร่วมทั้งให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษา
ปิ่นพิลา กรรมการ ซึ่งได้กรุณาให้การสนับสนุน และจัดทำวิทยานิพนธ์
ส่งเสริมและให้คำแนะนำ ติดตาม ช่วยเหลือ

บรรณานุกรม

- กฤษณะ แก้วศรีนาค. (2542). **ประวัติของพระยาพิชัยดาบหักที่เกี่ยวข้องกับมวยไทย**. ปรียญวิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เขตร ศรียาภย์. (2550). **ปริทัศน์มวยไทย**. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ซัชชัย โกมารทัต. (2547). **เอกสารคำสอนวิชามวยไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การ กีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา).
- ชาญชัย ยมดิษฐ์และคณะ. (2549). **การสร้างและพัฒนาสื่อแม่ไม้มวยไทยเพื่อใช้สร้างทุนทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 81 จดหมายเหตุเรื่องการจลาจลเมื่อปลายแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ มหาราช. (2510)**. แปลโดย หลวงจินดาสนิทกิจ (ละม้ายธนะสิริ). พระนคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- โพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง. (2552, มกราคม 17). ผู้เชี่ยวชาญด้านมวยไทย. สัมภาษณ์.
- พุด ล้อเหล็ก. (2552, กรกฎาคม, 22) นักมวยไทย. สัมภาษณ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542**. กรุงเทพมหานคร: ค้นเมื่อ ตุลาคม 2, 2553, จาก http://guru.sanook.com/dictionary/dict_royal.s
- ศิลป์ชัย สุวรรณธาดา. (มปป.). **เอกสารคำสอนวิชา 3903301 จิตวิทยาการกีฬา 1**. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ กาญจนกิจ และสมหญิง จันทร์ไทย. (2542). **จิตวิทยาการกีฬา แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **ลักษณะครุฑิตตามคำสอนในพระพุทธศาสนา** ค้นเมื่อ ตุลาคม 21, 2553, จาก <http://www.oknation.net/blog/ Duplex/2009/03/17/entry-2>
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). **ศิลปะมวยไทย**. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.
- อำนาจ สายฉลาด. (2537). **การศึกษาการใช้ไสยศาสตร์และความเชื่อโชคลางของนักมวยระดับ แชมเปียนในการแข่งขันมวยไทยตามการรับรู้ของนักมวย หัวหน้าคณะ และผู้ฝึกสอน**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อเล็ก ชุย. (2551). **ทฤษฎีวิวัฒนาการมวยไทย : การสืบหาร่องรอยต้นกำเนิดและประวัติศาสตร์ มวยไทย**. ค้นเมื่อ สิงหาคม 22, 2552.

Academic Journal Institute of Physical Education